

## OBLICZENIA PORÓWNAWCZE. MOP A POLSKA

Hanna Markowska  
Hanna Zalewska  
Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Przedmiotem artykułu jest przedstawienie wyników analizy porównawczej<sup>1</sup> norm zawartych w trzech podstawowych aktach MOP w zakresie zabezpieczenia społecznego, tj.: Konwencji nr 102 dotyczącej minimalnych norm zabezpieczenia społecznego, Konwencji nr 121 dotyczącej świadczeń w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz Konwencji nr 128 dotyczącej świadczeń na starość, świadczeń w razie inwalidztwa oraz w razie śmierci żywiciela rodziny, pod kątem spełniania przez polskie ustawodawstwo wymogów w zakresie poziomu świadczeń pieniężnych.

Dokonując analizy porównawczej, należało ustalić, jak kształtuje się wysokość świadczeń, które otrzymuje polski świadczeniobiorca, w stosunku do określonych jako standard minimalny norm zawartych we wspomnianych dokumentach MOP.

W Konwencjach MOP kryteria wysokości świadczeń pieniężnych określone są dla tzw. typowego uprawnionego. **Metoda analizy polega więc na porównaniu kwoty świadczenia, które otrzymuje tzw. typowy uprawniony w relacji do jego uprzedniego zarobku, przy czym zarówno świadczenie, jak i uprzednie zarobki obejmują przysługujące zasiłki rodzinne wypłacane na dzieci i niepracującą żonę.**

Podkreślić należy, że **odniesiono się wyłącznie do systemu pracowniczego<sup>2</sup>.**

Analiza porównawcza ma w pewnym stopniu charakter przybliżony. Wynika to m.in. stąd, że polskie ustawodawstwo ubezpieczeniowe oraz statystyka publiczna nie operują wszystkimi pojęciami, które występują w Konwencjach. Dotyczy to m.in. kategorii uprzednich zarobków typowego uprawnionego, którym w Konwencjach jest najczęściej mężczyzna mający na utrzymaniu żonę i dwoje dzieci.

Generalnie w Konwencjach MOP wymaga się, aby w analizach poziomu wypłacanych świadczeń posługiwać się zarobkiem:

1) wykwalifikowanego robotnika płci męskiej:

a) montera lub tokarza zatrudnionego w przemyśle maszynowym, z wyłączeniem przemysłu maszyn elektrycznych, albo

b) typowego robotnika wykwalifikowanego wybranego z grupy obejmującej największą liczbę mężczyzn chronionych w danych przypadkach objętych ochroną w gałęzi przemysłu, w której jest zatrudniona największa liczba osób chronionych lub żywicieli rodzin, albo

c) osoby, której zarobek wynosi 125% przeciętnego zarobku wszystkich osób chronionych,

lub w określonych warunkach, tj. przy nie spełnianiu norm w przypadku pracownika wykwalifikowanego zarobkiem;

2) robotnika niewykwalifikowanego płci męskiej:

a) zatrudnionego w przemyśle maszynowym, z wyłączeniem przemysłu maszyn elektrycznych, albo

b) wybranego z grupy obejmującej największą liczbę mężczyzn chronionych w danych przypadkach objętych ochroną w gałęzi przemysłu, w której jest zatrudniona największa liczba osób chronionych lub żywicieli rodzin.

W obliczeniach porównawczych posłużono się – w odniesieniu do pracownika wykwalifikowanego – typowym uprawnionym o zarobkach wynoszących 125% przeciętnego zarobku wszystkich osób chronionych, przy czym jako przeciętny zarobek przyjęto publikowaną przez GUS wielkość statystyczną, tj. przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej. W przypadku konieczności stosowania wynagrodzenia robotnika niewykwalifikowanego, należało posłużyć się szacunkiem tej wielkości.

Wykorzystano do tego celu wyniki badania GUS na temat struktury wynagrodzeń zatrudnionych w gospodarce według zawodów. Typowego uprawnionego płci męskiej zgodnie z jedną z możliwych opcji „wybrano” z gałęzi przemysłu, w której jest zatrudniona największa liczba osób chronionych. W Polsce jest to przetwórstwo przemysłowe, gdzie zatrudnionych jest około 80% ogółu zatrudnionych w przemyśle. Z uwagi na fakt, iż w polskiej statystyce nie operuje się pojęciem „robotnik niewykwalifikowany”, wzięto pod uwagę wynagrodzenia pracowników – mężczyzn zatrudnionych przy pracach prostych – tj. *osób określonych w klasyfikacji zawodów i specjalności jako wykonujących proste, bądź rutynowe zadanie, które na ogół wymagają użycia ręcznych narzędzi i często pewnego wysiłku fizycznego; wiele zawodów tej grupy ma charakter pomocniczy w stosunku do zawodów o wyższych poziomach kwalifikacji.*

Odnosząc się do metodologii obliczeń, należy podkreślić, że w analizie stosowne relacje kwot świadczeń do uprzednich zarobków liczono przy zastosowaniu kwot wynagrodzeń pomniejszych o obowiązkową składkę na ubezpieczenia społeczne płaconą przez ubezpieczonego. Kwestia ta była konsultowana z ekspertem Departamentu Norm Międzynarodowych MOP-u.

Przybliżając schemat postępowania przy prowadzeniu obliczeń porównawczych należy nadmienić, że rachunek ten, zgodnie z przepisami Konwencji, rozpoczyna się od sprawdzania kryteriów najostrzejszych, a w przypadku ich niespełnienia – sprawdza się warunki łagodniejsze. W ten sposób postępujemy zarówno w odniesieniu do robotnika wykwalifikowanego, jak i robotnika niewykwalifikowanego<sup>3</sup>.

Należy także zauważyć, że „typowy” uprawniony jest szczegółowo określony w badanych normach. Dotyczy to nie tylko jego płci, sytuacji życiowej, ale także np. stażu branego przy wyliczaniu świadczenia. I tak, np. Konwencja zaleca badanie świadczenia na starość dla mężczyzny mającego żonę w wieku uprawniającym do renty i posiadającego okres opłacania składek 30 lat, lub okres zamieszkania 20 lat. Odmiennie warunki są wymienione dla typowego uprawnionego do renty z tytułu niezdolności do pracy czy też renty rodzinnej.

Obliczenia porównawcze w zakresie poziomu świadczeń pieniężnych z polskiego systemu ubezpieczeń społecznych w zestawieniu z normami Konwencji MOP prowadzone są w Polsce już od kilku lat. Uzyskiwane relacje są do siebie bardzo zbliżone, aczkolwiek ważne jest tu przyjęcie momentu obliczeń. Przyjęcie innego terminu oznaczać może uzyskanie nieco odmiennego wyniku. Jest to spowodowane tym, że obliczane relacje zależą od zmiany przeciętnego wynagrodzenia, kwoty bazowej, wysokości zasiłków rodzinnych itp., które zmieniają się w czasie.

Wyniki porównania minimalnego poziomu świadczeń określonego w omawianych Konwencjach MOP z wynikami obliczeń dotyczącymi poziomu świadczeń w polskim ustawodawstwie według poszczególnych ryzyk ubezpieczeniowych (w IV kwartale 2002 r.) zawierają tab. 1, 2 i 3.

Dokonane obliczenia w zakresie Konwencji nr 102 MOP wskazują, że **polskie ustawodawstwo spełnia minimalne normy wysokości świadczeń pieniężnych w zakresie wszystkich rodzajów ryzyka (za wyjątkiem bezrobocia).**

Tabela 1. Porównanie norm wysokości świadczeń pieniężnych dla typowych uprawnionych w Konwencji nr 102 MOP-u i poziomu polskich świadczeń (IV kw. 2002 r.)

Część Konwencji nr 102	Przypadki chronione	Typowy uprawniony	Stopa procentowa poziomu świadczeń wg Konwencji nr 102	Wyniki obliczeń	
				art. 65	art. 66
III	Choroba	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	45%	71%	x
IV	Bezrobocie	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	45%	24% – nie spełniamy	43% – nie spełniamy
V	Starość	Mężczyzna mający żonę w wieku uprawniającym do renty	40%	55%	x
VI	Wypadki przy pracy i choroby zawodowe				
	Niezdolność do pracy	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	50%	100%	x
	Inwalidztwo	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	50%	77% – całkowita 59% – częściowa	x x
	Śmierć żywiciela rodziny	Wdowa mająca dwoje dzieci	40%	73%	x
VIII	Macierzyństwo	Kobieta	45%	100%	x
IX	Inwalidztwo	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	40%	44% – całkowita	46% – częściowa
X	Śmierć żywiciela rodziny	Wdowa mająca dwoje dzieci	40%	42%	x

Źródło: H. Markowska, H. Zalewska, G. Uścińska (red.), *Addendum. Obliczenia porównawcze. Standardy zabezpieczenia społecznego*, IPISS, Warszawa 2005.

Tabela 2. Porównanie norm wysokości świadczeń pieniężnych dla typowych uprawnionych w Konwencji nr 121 MOP-u i poziomu polskich świadczeń (IV kw. 2002 r.)

Przypadki chronione	Typowy uprawniony	Stopa procentowa poziomu świadczeń wg Konwencji 121	Wyniki obliczeń	
			art. 19	art. 20
1. Czasowa niezdolność do pracy	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	60%	100%	x
2. Całkowita utrata zdolności do zarabkowania lub zmniejszenie sprawności fizycznej	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	60%	77% – całkowita	60% – częściowa
3. Śmierć żywiciela rodziny	Wdowa mająca dwoje dzieci	50%	73%	x

Źródło: Jak w tab. 1.

Tabela 3. Porównanie norm wysokości świadczeń pieniężnych dla typowych uprawnionych w Konwencji nr 128 MOP-u i poziomie polskich świadczeń (IV kw. 2002 r.)

Część Konwencji nr 128	Przypadki chronione	Typowy uprawniony	Stopa procentowa poziomu świadczeń wg Konwencji nr 128	Wyniki obliczeń	
				art. 26 (robotnik wykwalifikowany – fiz.)	art. 27 (robotnik niewykwalifikowany)
II	Inwalidztwo	Mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci	50%		
	całkowita niezdolność do pracy			niespełniony	spełniony – 59%
	częściowa niezdolność do pracy			niespełniony	spełniony przy normie obniżonej o 10 jedn. – 42%
III	Starość	Mężczyzna mający żonę w wieku uprawniającym do renty	45%	spełniony – 55%	x
IV	Śmierć żywiciela rodziny	Wdowa mająca dwoje dzieci	45%	spełniony przy normie obniżonej o 10 jedn. – 37%	x

Źródło: Jak w tab. 1

Obliczenia wykonane dla IV kwartału 2002 r. wykazały, że, aby sprostać wymogom Konwencji i to według art. 66 (czyli dla pracownika niewykwalifikowanego) kwotę zasiłku dla bezrobotnych należałoby podwyższyć o 6,2%.

Spełnienie wymogu wysokości pozostałych świadczeń z ubezpieczeń społecznych ma miejsce przy zastosowaniu art. 65 poza jednym przypadkiem: stanowi go renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy, której poziom jest spełniony przy zastosowaniu art. 66, a więc liczony dla pracownika niewykwalifikowanego.

W tym miejscu należy jednak zwrócić uwagę, że w polskim systemie pobieranie renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy nie ogranicza możliwości zarabkowania przez świadczeniobiorcę, i w praktyce renciści ci w większości pracują. Renta częściowa w wielu przypadkach nie stanowi więc wyłącznego źródła dochodu, lecz dochód dodatkowy. Z tego powodu spełnianie wymogu poziomu tego świadczenia w polskim ustawodawstwie należy rozpatrywać – jak się wydaje – także pod tym kątem.

Rozpatrując poszczególne ryzyka ubezpieczeniowe, zestawienie wymogów Konwencji nr 102 w zakresie poziomu świadczeń z polskimi przepisami w tym zakresie przedstawia się następująco.

### 1. Choroba

Konwencja zaleca badanie wysokości zasiłku chorobowego dla typowego świadczeniobiorcy, przyjmując, że jest to mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci.

Wysokość tego zasiłku wraz z przysługującymi typowemu świadczeniobiorcy zasiłkami rodzinnymi powinna wynosić co najmniej 45% uprzednich jego zarobków wraz z zasiłkami rodzinnymi.

W naszym ustawodawstwie dla określonego jak wyżej typowego świadczeniobiorcy zasiłek chorobowy, przy najmniej korzystnym dla osoby chronionej wymiarze tego zasiłku, wraz z wypłacanymi w okresie jego pobierania zasiłkami rodzinnymi wyniesie w każdym przypadku ponad 70% uprzedniego zarobku i pobieranych łącznie z nim zasiłków rodzinnych.

Zatem wymagania Konwencji nr 102 w odniesieniu do wysokości zasiłku chorobowego są spełnione.

### 2. Świadczenia w razie bezrobocia

Wysokość świadczenia w razie bezrobocia dla typowego uprawnionego, tj. mężczyzny mającego żonę i dwoje dzieci, wraz z przysługującymi mu zasiłkami rodzinnymi według Konwencji nie powinna być niższa niż 45% uprzednich jego zarobków wraz z przysługującymi zasiłkami rodzinnymi.

Przeprowadzone obliczenia wykazały, że wymóg utrzymania poziomu zasiłku dla bezrobotnych określony w Konwencji w wysokości 45% uprzednich zarobków uprawnionego nie jest spełniony w polskim ustawodawstwie ani w warunkach art. 65, ani 66.

### 3. Starość

Konwencja przewiduje badanie wysokości świadczenia na starość w odniesieniu do mężczyzny mającego żonę w wieku emerytalnym.

Wysokość emerytury tak określonego świadczeniobiorcy wraz przysługującym mu zasiłkiem rodzinnym na żonę w porównaniu z uprzednimi zarobkami wraz z należnym mu zasiłkiem rodzinnym powinna wynosić co najmniej 40%. Obliczona wysokość emerytury, analizowana zgodnie z art. 29 ust 1. Konwencji, tj. przy 30-letnim stażu pracy, w wymogach nakładanych art. 65 spełnia jej wymagania.

## 4. Wypadki przy pracy i choroby zawodowe

### a) zasiłek chorobowy

Konwencja zaleca badanie wysokości zasiłku chorobowego dla typowego świadczeniobiorcy, przyjmując, że jest to mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci.

Wysokość tego zasiłku wraz z przysługującymi typowemu świadczeniobiorcy zasiłkami rodzinnymi powinna wynosić co najmniej 50% uprzednich jego zarobków wraz z zasiłkami rodzinnymi.

W naszym ustawodawstwie podstawa wymiaru zasiłku chorobowego z ubezpieczenia wypadkowego dla określonego jak wyżej typowego świadczeniobiorcy (zasiłek chorobowy) wraz z wypłacanymi w okresie jego pobierania zasiłkami rodzinnymi wyniesie w każdym przypadku 100% uprzedniego zarobku i pobieranych łącznie z nim zasiłków rodzinnych, czyli wymagania Konwencji nr 102 w odniesieniu do wysokości tego zasiłku chorobowego są spełnione.

### b) renta z tytułu niezdolności do pracy wypadkowa (renta z tytułu niezdolności do pracy wskutek wypadku lub choroby zawodowej)

Zgodnie z zaleceniami Konwencji badanie wysokości tego świadczenia należy przeprowadzić dla typowego świadczeniobiorcy, jakim jest mężczyzna mający żonę i dwoje dzieci.

Odnosząc się do przypadków niezdolności do pracy lub całkowitej utraty zdolności do zarabkowania, wysokość świadczenia wypadkowego wraz z zasiłkami rodzinnymi według Konwencji ustalana jest na poziomie 50% uprzednich zarobków świadczeniobiorcy wraz z pobieranymi zasiłkami rodzinnymi. Natomiast w przypadkach częściowej utraty zdolności do zarabkowania, jeżeli jest prawdopodobne, że utrata ta będzie trwała, lub w przypadku odpowiedniego zmniejszenia sprawności fizycznej – świadczenie to, o ile będzie należne, ma pozostawać w odpowiedniej proporcji do świadczenia przewidzianego w razie całkowitej utraty zdolności zarabkowania lub odpowiedniego zmniejszenia sprawności fizycznej.

Według naszego ustawodawstwa<sup>5</sup>, renta z tytułu niezdolności do pracy – wypadkowa jest ustalana na podstawie analogicznej formuły, jak w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy na zasadach ogólnych, jednak wysokość renty nie może być niższa dla osoby z całkowitą niezdolnością do pracy – od 80% podstawy wymiaru renty, natomiast dla osoby z częściową niezdolnością do pracy – od 60% podstawy wymiaru.

Wysokości rent z tytułu niezdolności do pracy wypadkowych spełniają wymogi Konwencji 102 i to w warunkach art. 65.

### c) renta rodzinna wypadkowa (świadczenie z powodu śmierci żywiciela rodziny w wskutek wypadku lub choroby zawodowej)

Konwencja zaleca, aby badanie wysokości tego świadczenia przeprowadzić dla typowego świadczeniobiorcy, jakim jest wdowa mająca dwoje dzieci.

Podobnie jak w przypadku „zwykłej” renty rodzinnej, renta rodzinna wypadkowa w naszym ustawodawstwie stanowi w przypadku wdowy z dwojgiem dzieci 95% świadczenia, jakie przysługiwałoby osobie zmarłej (wskutek wypadku lub choroby zawodowej), przyjmując, że osoba ta była całkowicie niezdolna do pracy. Jednocześnie świadczenie to nie może być niższe niż 120% kwoty najniższego świadczenia przyznanego na zasadach ogólnych.

Według Konwencji, wysokość renty rodzinnej wypadkowej typowego świadczeniobiorcy wraz z przysługującymi mu zasiłkami rodzinnymi powinna wynosić co najmniej 40% uprzednich zarobków jego żywiciela i wysokości zasiłków rodzinnych, przysługujących osobie chronionej, mającej takie same obowiązki rodzinne jak świadczeniobiorca.

Wyniki przeprowadzonego obliczenia wskazują na spełnianie przez polskie ustawodawstwo normy poziomu renty rodzinnej wypadkowej określonej w Konwencji.

### 5. Świadczenia rodzinne

Zgodnie z zaleceniami Konwencji badanie, czy spełniamy określone normy w zakresie świadczeń rodzinnych, powinno być przeprowadzone na podstawie art. 44 określającego minimalną ogólną wartość świadczeń rodzinnych udzielanych osobom chronionym, jako: 3% płacy zwykłego dorosłego pracownika niewykwalifikowanego płci męskiej określonej zgodnie z zasadami art. 66, pomnożone przez ogólną liczbę dzieci wszystkich osób objętych ochroną, lub 1,5% wyżej wymienionej płacy pomnożone przez ogólną liczbę dzieci wszystkich mieszkańców.

W celu sprawdzenia, czy spełnione są wymagania Konwencji w zakresie wypłacanych zasiłków rodzinnych, przyjęto warunek b).

Należy zaznaczyć, że w analizie porównawczej posłużono się kategorią zasiłków rodzinnych w ujęciu globalnym, tj. wypłacanych w skali całego kraju, gdyż porównania dokonano w odniesieniu do liczby dzieci wszystkich mieszkańców.

Sprawdzenie wymogów Konwencji (przy założeniu ograniczonego zakresu wypłat dzieci wszystkich rodzinnych tylko do zasiłków rodzinnych) dało rezultat pozytywny.

### 6. Świadczenia macierzyńskie

W tym przypadku Konwencja przyjmuje za typowego świadczeniobiorcę kobietę, jednocześnie określając minimalną wysokość tego świadczenia wraz z zasiłkami rodzinnymi na 45% jej uprzednich zarobków wraz z zasiłkami rodzinnymi.

Zgodnie z przepisami naszego ustawodawstwa wysokość zasiłku macierzyńskiego wynosi 100% podstawy wymiaru zasiłku. Podstawa wymiaru zasiłku jest określana na podstawie uprzednich zarobków i spełnia warunki uprzedniego zarobku określone według art. 65 ust. 2 Konwencji, stąd wymogi Konwencji 102 w tym zakresie są spełnione.

### 7. Świadczenia w razie inwalidztwa

Zgodnie z zaleceniami Konwencji badanie wysokości tego świadczenia powinno być przeprowadzone dla typowego świadczeniobiorcy, jakim jest mężczyzna mający na utrzymaniu żonę i dwoje dzieci.

Przyjęto jako typowe w Polsce, że w przypadku rencisty inwalidy i uprzedniego pracownika jego żonie nie przysługują zasiłki rodzinne. Dlatego określony jak wyżej typowy świadczeniobiorca i pracownik będą jedynie mieli prawo do zasiłków rodzinnych na dzieci.

Według kryteriów Konwencji minimalny poziom świadczenia wraz z zasiłkami rodzinnymi powinien wynosić co najmniej 40% uprzednich zarobków wraz z zasiłkami rodzinnymi.

Zastosowanie w obliczeniach kryteriów art. 65 umożliwiło spełnienie wymogów Konwencji w odniesieniu do rent z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, natomiast art. 66 – w odniesieniu do rent z tytułu częściowej niezdolności do pracy<sup>6</sup>.

### 8. Świadczenia w razie śmierci żywiciela rodziny

Badanie wysokości renty rodzinnej według Konwencji powinno być przeprowadzone dla typowego świadczeniobiorcy, jakim jest wdowa mająca dwoje dzieci. Kryterium określające próg wysokości świadczenia wraz z zasiłkami rodzinnymi w odniesieniu do uprzedniego zarobku żywiciela rodziny wraz z zasiłkami rodzinnymi, podobnie jak w przypadku renty z tytułu niezdolności do pracy, wynosi co najmniej 40%.

Zgodnie z naszym ustawodawstwem, renta rodzinna w przypadku wdowy z dwojgiem dzieci (czyli dla 3 osób uprawnionych) stanowi 95% świadczenia, jakie przysługiwałoby zmarłemu, przyjmując, że osoba ta była całkowicie niezdolna do pracy.

Obliczenia wykazały, że przy zastosowaniu kryteriów art. 65 wysokość renty rodzinnej w polskim ustawodawstwie jest na poziomie spełniającym wymogi Konwencji nr 102.

Bardzo ważne postanowienie Konwencji nr 102 zawiera art. 71, stanowiący, że koszt udzielanych świadczeń i koszty zarządzania tymi świadczeniami będą ponoszone zbiorowo w drodze składek lub podatków, lub obu łącznie, w taki sposób, by osoby o ograniczonych dochodach nie ponosiły ich zbytniego ciężaru.

Według Konwencji suma składek obciążających chronionych pracowników najemnych nie powinna przekraczać 50% łącznej kwoty środków przeznaczonych na ochronę pracowników najemnych, ich małżonek i dzieci. Dla ustalenia, czy warunek ten jest spełniony, wszystkie świadczenia przyznawane na mocy Konwencji będą brane pod uwagę jako całość, z wyjątkiem świadczeń rodzinnych oraz świadczeń z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych, jeżeli te ostatnie stanowią odrębną gałąź zabezpieczenia.

W polskim ustawodawstwie świadczenia wypłacane z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych stanowią integralną część ubezpieczeń społecznych, zatem do oceny, czy ten wymóg Konwencji jest spełniony, należy brać pod uwagę wszystkie świadczenia wypłacane osobom chronionym w zakresie ubezpieczenia społecznego przewidziane w Konwencji.

W polskim systemie wysokość stóp składek na ubezpieczenia społeczne określa ustawa z 13 grudnia 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. System ten przewiduje, że część składki na ubezpieczenia społeczne pokrywa pracownik, a część pracodawca. I tak, w zakresie ubezpieczenia emerytalnego i rentowych składka w połowie płacona jest przez pracodawcę, a w połowie przez pracownika, składkę na ubezpieczenie chorobowe pokrywa w całości pracownik, a na ubezpieczenie wypadkowe – pracodawca. Stopy procentowe składki na poszczególne rodzaje ubezpieczenia wynoszą:

- a) ubezpieczenie emerytalne – 19,52%,
- b) ubezpieczenie rentowe – 13,0%,
- c) ubezpieczenie chorobowe – 2,45%,
- d) ubezpieczenie wypadkowe – 1,62%.

Obliczona relacja kwoty składek do wydatków z FUS w 2002 r. ukształtowała się na poziomie około 45%.

Należy także podkreślić, że oprócz wydatków finansowanych z FUS, ochrona pracowników najemnych to także finansowane ze środków pracodawców wypłaty wynagrodzeń za pierwsze 33 dni absencji chorobowej w roku kalendarzowym (przepisy obowiązujące w 2002 r.). Fakt ten powoduje, że obliczana relacja byłaby niższa, czyli obciążenie pracowników składką mniejsze.

**Sumując, wymagania Konwencji zawarte art. 71 ust. 2 Konwencji nr 102 są spełnione w obszarze ubezpieczeń społecznych pracowników najemnych<sup>7</sup>.**

Spełnione są również ustalone na wyższym poziomie normy zawarte m.in. w Konwencji nr 121 dotyczącej świadczeń w razie wypadków przy pracy i chorób zawodowych (i to w większości przypadków według art. 19 tej Konwencji, a jedynie w przypadku renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy – wypadkowej konieczne okazało się zastosowanie art. 20 tej Konwencji)<sup>8</sup>.

Spełniamy także wymagania Konwencji nr 128 dotyczącej świadczeń na starość, świadczeń w razie inwalidztwa oraz w razie śmierci żywiciela rodziny. Jednak w przypadku niektórych przypadków ochrony spełnienie to występuje przy zastosowaniu art. 27, tj. gdy poziom świadczenia sprawdzany jest dla robotnika niewykwalifikowanego<sup>9</sup>.

---

<sup>1</sup> Szerzej na ten temat w H. Markowska, H. Zalewska, G. Uścińska (red.), *Addendum. Obliczenia porównawcze. Standardy zabezpieczenia społecznego*, IPISS, Warszawa 2005.

<sup>2</sup> Pominięty został system ubezpieczeń rolników indywidualnych oraz system tzw. świadczeń mundurowych, tj. wypłacanych byłym wojsko-

wym, funkcjonariuszom policji, służby więziennej, straży granicznej i straży pożarnej.

<sup>3</sup> H. Markowska, H. Zalewska, G. Uścińska (red.), *Addendum. Obliczenia porównawcze*, op. cit.

<sup>4</sup> Tamże.

<sup>5</sup> Obowiązującego do końca 2002 r.

<sup>6</sup> Zob. bliżej. *Addendum. Obliczenia porównawcze*, op. cit.

<sup>7</sup> Należy pamiętać także o składce na ubezpieczenie zdrowotne, która w 2005 r. została ustalona na poziomie 8,5%, z tym że do 7,25% podlega odliczenie z podatku dochodowego od osób fizycznych.

<sup>8</sup> Zob. *Addendum. Obliczenia porównawcze*, op. cit.

<sup>9</sup> Tamże.